

VALTUUSTOALOITE / VALTUUSTOALOITE ELINVOIMALAUTAKUNNAN
TEHTÄVISTÄ JA ELINVOIMAJOHTAJAN JA MUIDEN ALUEEN VIRANHALTIJOIDEN
TEHTÄVÄKENTÄN UUELLEEN ARVIOINNISTA

Elinvoimalautakunta 22.4.2025 § 22

Alajärven sosialidemokraattien ja vihreiden valtuustoryhmät ovat 25.11.2024 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään elinvoimatoimialan viranhaltijoiden tehtäväkentän uudelleenarviointia. Aloitteessa on useita eri osa-alueita, joihin vastataan tässä vaiheessa kohta kohdalta.

Kotihoidon asiakkaiden pihojen auraus

Aloitteen ensimmäisessä kohdassa käsitellään kaupungin ja/tai hyvinvointisuunnittelijan mahdollisuutta ottaa hoitaakseen kotihoidon asiakkaiden pihojen auraus.

Kuntatekniikan päällikkö on antanut selvityksen, joka liittyy mahdollisuuteen, jossa kaupunki tai hyvinvointisuunnittelija osallistuisi kotihoidon asiakkaiden pihojen auraukseen. Selvitystä on toivottu siksi kuntatekniikan päälliköltä, koska hänellä katsotaan olevan paras asiantuntijuus asiaan kaupungissa.

Kuntatekniikan päällikkö:

Tausta

Perusturvan ja kodinhoidon ollessa kaupungin tehtiin kaupungin puolesta muutamia vuosia sitten kodinhoidon asiakkaille pihojen aurausta. Piha-aurausta yhdistettiin tienhoitoon, niin että alueella oleva auraurakoitsija aurasi myös yksityisiä kodinhoidon piirissä olevia pihvoja.

Piha-aurauksen yhdistäminen tienhoitoon ei ole kokemuksen perusteella ollut ongelmatonta. Urakoitsijoiden auraukskaluston vaatimukset on mitoitettu tienhoitoon ja useaan pihaan ne ovat liian isoja. Tämän seurauksena syntyi pihvoissa erilaisia vahinkoja, joita jouduttiin kaupungin puolesta korvaamaan. Urakoitsijat eivät ole antaneet tarjoustaan pihan hoitoon. Heitä ei voida velvoittaa pihojen auraukseen ja siellä mahdollisten vahinkojen korvaamiseen.

Osalla tiestöä auraus suoritetaan alueauralla varustetulla kuorma-autolla. Kuorma-autoreitin varressa oleville yksittäisille pihvoille joudutaan ajattamaan kaupungin urakoitsijoita melko kaukaa, jolloin kustannus yksittäisen pihan kohdalla nousee huomattavasti.

Lainsäädäntö

Lainsäädäntö kunnossapidon vastuiden jakaantumisesta on seuraava: Kunnan lainsäädännöllisen vastuun piirissä ovat asemakaava-alueen väylät eli kadut, sekä muut yleiset alueet, joissa talvikunnossapitoa

järjestetään. (laki kadun ja eräiden yleisien alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 547/2005).

Kiinteistön omistaja vastaa itse kiinteistön ja sen pihan kunnossapidosta rakennuslain 751/2023 mukaisesti. Pelastuslaissa 379/2011 otetaan lisäksi kantaa kiinteistön pelastusteihin. Kiinteistön omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että hälytysajoneuvoille tarkoitetut ajotiet ja muut kulkuyhteydet (pelastustiet) pidetään ajokelpoisina ja esteettöminä ja että ne on merkitty asianmukaisesti.

Lainsäädännön näkökulmasta tulee myös huomioida vastuiden siirtyminen. Mikäli kunta ottaisi virallisella päätöksellään hoidettavaksi yksityisen pihan, ottaa se samalla kunnossapidon lakisääteisen vastuun itselleen. Tämä tuottaa tietyissä tapauksissa henkilövahinkojen korvaamisvelvollisuuden pihassa sattuneesta kaatumisesta.

HVA:n rooli

Myöskään HVA:lla ei ole lakiin perustuvaa velvoitetta asiakkaansa pihan auraamisesta. Palveluntuottajana HVA:n tulisi kuitenkin miettiä kuinka se käytännössä toteuttaa laskuttamansa kodinhoidon palvelun, mikäli pihat ovat tukossa. HVA:n kanssa on käyty asiasta keskusteluja ja heidän näkemys on, että pihaan pääsy kuuluu asiakkaan järjestämiin olosuhteisiin. Tarvittaessa HVA:n tulisi ainakin ohjata asiakastaan hakemaan toimeentulotukea auraspalvelun hankintaan, mikäli asiakkaan taloudellinen tilanne ei mahdollista auraspalvelun hankintaa.

Mahdollinen "aurausapumalli"

Joillakin kunnilla on käytössään aurasavustuksia, jotka ovat suoraan rahallisia avustuksia ikäihmisten tai esimerkiksi kodinhoidon palvelujen piirissä olevien henkilöiden auraspalvelun hankintaan. Kiinteistön omistaja hankkii rahallisen avustuksen turvin itse haluamansa aurasajan. Alajärvellä on myös olemassa useampia pienurakoitsijoita, joiden konekalustolle omakotitalojen piha-auraus tyyppiset tehtävät olisivat sopivia.

Mikäli valtuusto katsoo, että kaupungin on syytä tukea ikäihmisten tai kodinhoidon pihojen aurausta, rahallinen apu on ainut toteutuskelpoinen malli kunnan vastuiden, kustannustehokkuuden ja asian yleisen toimivuuden kannalta.

Avustaminen hankehaussa

On täysin totta, että olisi hyödyllistä, mikäli alajärveläiset yhdistykset olisivat nykyistä aktiivisempia esimerkiksi Aisaparin tai EU:n hankerahoitusten hyödyntämisessä. Tätä aktiivisuutta ja tietoisuutta on pyritty lisäämään kaupungin toimesta – erityisesti yhteisökoordinaattorin toiminnan kautta, esimerkiksi kylävierailujen yhteydessä.

Yhteisökoordinaattori on antanut yhdistyksille yleisluontoista tukea hankehakemusten valmisteluun liittyen. Häneen voi olla jatkossakin

yhteydessä, jos yhdistys kaipaa neuvoja hankkeen ideoinnin alkuvaiheessa tai vaikkapa oikean rahoituskanavan löytämisessä. On kuitenkin tärkeää tiedostaa, että resurssien puitteissa yksittäisten hankehakemusten laatiminen ei ole mahdollista, sillä Alajärvellä toimii yhdistysrekisterin mukaan 216 yhdistystä.

Suuren yhdistysmäärän vuoksi kaupunki järjesti ensimmäisen kumppanuuspöydän helmikuussa 2025. Tavoitteena on ollut lisätä tehokkuutta ja parantaa tiedonkulkua muun muassa hankerahoituksiin liittyen. Kumppanuuspöytä tarjoaa foorumin, jossa hankemahdollisuuksia voidaan esitellä kerralla usealle yhdistykselle ja muille paikallisille toimijoille.

Kumppanuuspöydässä mahdollistetaan yhteinen keskustelu, kokemusten jakaminen ja verkostoituminen. Hankerahoituksiin liittyvät mahdollisuudet ovat olleet yksi keskeinen teema, ja tätä linjaa jatketaan myös tulevaisuudessa. Tavoitteena on, että kumppanuuspöytä järjestetään tulevaisuudessa kahdesti vuodessa. Seuraava tapaaminen on suunniteltu järjestettävän lokakuussa 2025, ja sen ohjelmassa painotetaan jälleen hankehakua ja niihin liittyvää tukea.

Elinvoimajohtajan tehtävät, JPYP ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Elinvoimajohtajan työ ei ole päällekkäistä Järvisseudun Yrityspalvelu Oy:n (JPYP) kanssa, vaan roolit täydentävät toisiaan. Elinvoimajohtaja toimii nimenomaan kaupungin strategisten tavoitteiden jalkauttajana ja niiden linjausten ohjaajana myös JPYP:n suuntaan. Näin varmistetaan, että elinkeinoyhtiön toiminta tukee kaupungin pitkän aikavälin kehityspäämääriä ja resurssit kohdistuvat vaikuttavasti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta elinvoimajohtaja ei toimi yksin, vaan johtaa kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmää (niin sanotussa ”hyte-työryhmässä” on mukana edustajia myös sivistystoimesta ja teknisestä toimesta). Tässä roolissa hänen tehtävänä on huolehtia siitä, että kaupunki täyttää lakisääteiset velvoitteensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Tämä sisältää muun muassa sen varmistamisen, että kaupungin toimet ovat linjassa valtion ohjauksen ja kansallisten suositusten kanssa sekä että tehdyt toimenpiteet ovat vaikuttavia ja perusteltuja. Tästä asiasta on tehty myös selvitys tarkastuslautakunnassa.

Valmistelija: elinvoimajohtaja Jaakko Aninko, p. 040 352 8807,
jaakko.aninko(at)alajarvi.fi

Evj

Elinvoimalautakunta päättää antaa edellä olevan selvityksen valtuustoaloitteeseen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Evltk

Hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 96

Kj

Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi aloitteen johdosta annetun lausunnon ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Khall

Hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 39

Kvalt

Jukka Pekka Matintupa esitti, että aloite on kesken siltä osin, kun aloite koskee avustamista hankehaussa.

Sampo Latvala kannatti Jukka Pekka Matintuvan esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa Jukka Pekka Matintupa on tehnyt esityksen, että aloitteen käsittely on kesken, jota Sampo Latvala on kannattanut ja määräsi suoritettavaksi äänestyksen, tehden sen pohjaksi seuraavan yksimielisesti hyväksytyn äänestysesityksen:

- ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät **JAA** ja
- ne, jotka kannattavat Jukka Pekka Matintuvan esitystä, äänestävät **EI**.

Äänestys suoritettiin äänestyskoneella. Etäyhteydellä kokouksessa läsnä oleva valtuutettu Jaana Koivukoski äänesti nimenhuutoäänestyksenä **JAA**.

Äänestyksessä annettiin yhteensä **27 JAA**-ääntä, **7 EI**-ääntä ja **1 tyhjä** ääni.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupunginhallituksen esityksen.

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Kotihoidon asiakkaiden pihojen aurasavustus

Valtuustolle on jätetty aloite, jossa esitetään, että Alajärven kaupunki selvittää mahdollisuutta myöntää avustusta kotihoidon asiakkaiden pihojen ja kulkureittien auraukseen.

Tausta

Asiaa on tarkasteltu aiemmin valtuustoaloitteen yhteydessä, jossa selvitettiin mahdollisuutta järjestää pihojen auraus kaupungin toimesta. Tuolloin todettiin, että kiinteistön kunnossapito kuuluu lähtökohtaisesti kiinteistön omistajan vastuulle, eikä kunnalla tai hyvinvointialueella ole lakisääteistä velvoitetta huolehtia yksityisten pihojen kunnossapidosta.

Aloitteen sisältö

Nyt käsiteltävässä aloitteessa esitetään, että kaupunki ei järjestäisi palvelua itse, vaan tukisi taloudellisesti kotihoidon asiakkaita aurauspalvelun hankinnassa.

Arvio

Esitetty tukimalli merkitsisi uuden kunnallisen tukimuodon käyttöönottoa. Tällainen tukimuoto edellyttäisi erillisten kriteerien, hakumenettelyn ja päätöksenteon järjestämistä sekä lisäisi kaupungin hallinnollista työtä ja kustannuksia.

Lisäksi on huomioitava, että tuen kohdentaminen kotihoidon asiakkuuden perusteella ei perustuisi taloudelliseen tarpeeseen, vaan palvelun käyttöön. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 9 §:n mukainen positiivinen erityiskohtelu on mahdollista, mutta sen tulee olla oikeasuhtaista ja kohdentua tosiasiallisen tarpeen perusteella. Kotihoidon asiakkuus ei sellaisenaan kuvaa henkilön taloudellista tilannetta tai yksilöllistä tarvetta.

Olemassa olevat tukimuodot

Pienituloisten ja apua tarvitsevien henkilöiden osalta on olemassa tukijärjestelmiä, joiden kautta voidaan kattaa välttämättömiä arjen kustannuksia:

- **Perustoimeentulotuki (Kela)** on viimesijainen, lakisääteinen tuki, jota myönnetään, mikäli henkilön tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin menoihin.
- **Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki (hyvinvointialue)** on harkinnanvaraista tukea, jota voidaan myöntää yksilöllisen tarpeen perusteella. Tuen soveltuminen tämän tyyppiin kustannuksiin on kuitenkin käytännössä rajattua, eikä tukea ole pääsääntöisesti kohdennettu piha-alueiden kunnossapitoon liittyviin kustannuksiin, vaikka yksittäistapauksissa harkinnanvaraisuus mahdollistaa poikkeuksellisen arvioinnin (Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen soveltamisohjeet 1.1.2025, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue).
- **Kotitalousvähennys (Verohallinto)** mahdollistaa verotuksessa tehtävän vähennyksen kotona teetetyistä kunnossapito- ja pihatöistä niille henkilöille, joilla on verotettavaa tuloa ja maksettavaa veroa.

Edellä mainitut tukimuodot kohdentuvat ensisijaisesti taloudellisen

tarpeen perusteella ja ovat käytettävissä riippumatta siitä, onko henkilö kotihoidon asiakas.

Johtopäätös

Uusien pysyvien tukimuotojen käyttöönottoa tulee arvioida kokonaisuutena suhteessa kaupungin tehtäviin, kustannusvaikutuksiin ja olemassa oleviin tukijärjestelmiin. Kaupungin on perusteltua varautua tuleviin taloudellisiin velvoitteisiin ja investointeihin sekä kuntatalouden kiristyviin näkymiin, mikä korostaa tarvetta tarkastella uusien menojen käyttöönottoa huolellisesti.

Apua tarvitsevien henkilöiden tukemiseen on olemassa valtakunnallisia ja hyvinvointialueen järjestämiä tukimuotoja, joiden kautta yksilöllisiin tilanteisiin ja arjen toimintakykyyn liittyviin tarpeisiin voidaan tarvittaessa hakea tukea.

Tässä tapauksessa kohdennetun aurasavustuksen käyttöönottoa ei kuitenkaan ole kokonaisuutena arvioiden tarkoituksenmukaista toteuttaa erillisenä uutena tukimuotona.

Valmistelija: elinvoimajohtaja Jaakko Aninko, p. 040 352 8807,
jaakko.aninko(at)alajarvi.fi

Evj

Elinvoimalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Evltk

Hyväksyttiin.
